

Veileder for klimabudsjett som styringsverktøy

Webinar 1:

Hvordan komme i gang med klimabudsjettet?

Innhold webinar 1

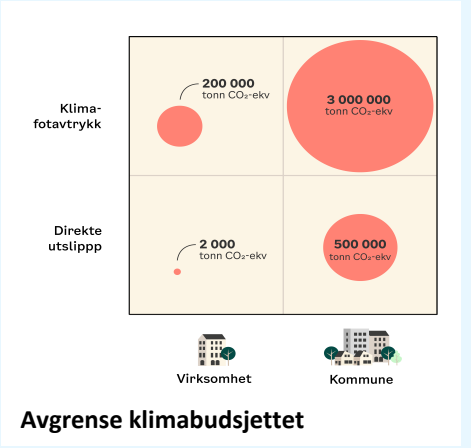
1. Hva er et klimabudsjett?
 2. Avgrensinger av klimabudsjettet
 3. Forarbeid – hva er nyttig å ha på plass før du går i gang med klimabudsjett?
-

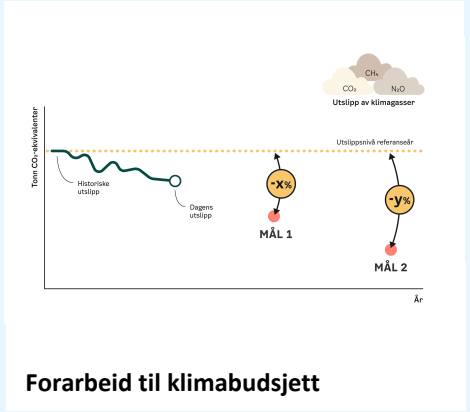
Klimabudsjettering på 1-2-3-4

Hva er et klimabudsjett?

Avgrense klimabudsjettet

Forarbeid til klimabudsjett

Utarbeide og effektberegne tiltak

Hvordan gjøre klimabudsjettet til et styringsverktøy?

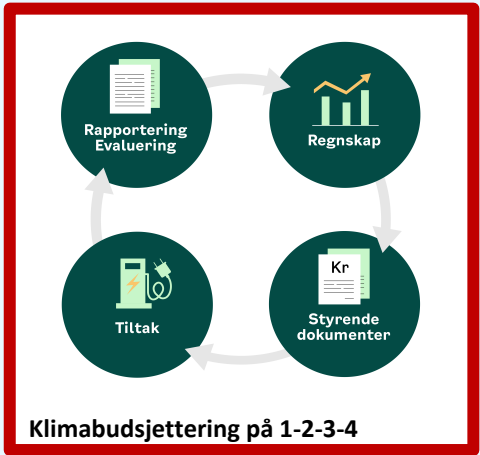
Rapportering og oppfølging

Om veilederen

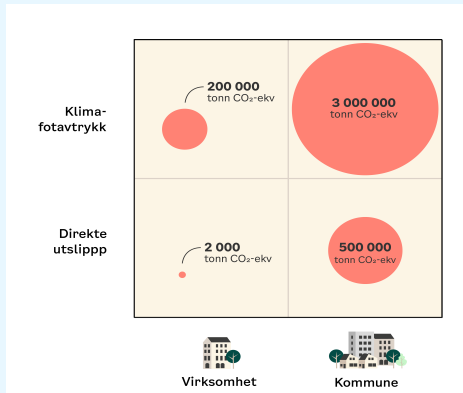
Ordliste

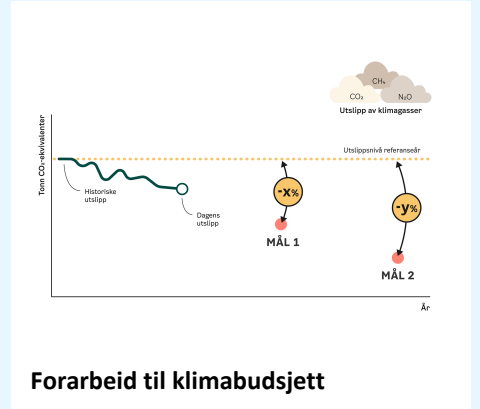
Klimabudsjettering på 1-2-3-4

Hva er et klimabudsjett?

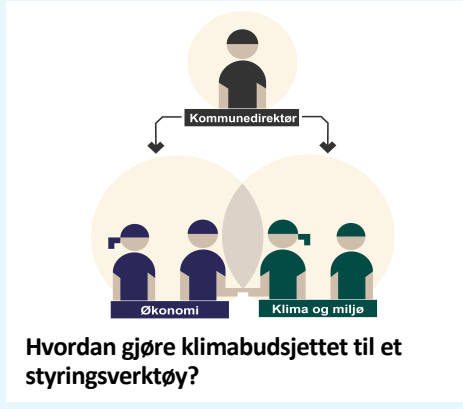
Avgrense klimabudsjettet

Forarbeid til klimabudsjett

Utarbeide og effektberegne tiltak

Hvordan gjøre klimabudsjettet til et styringsverktøy?

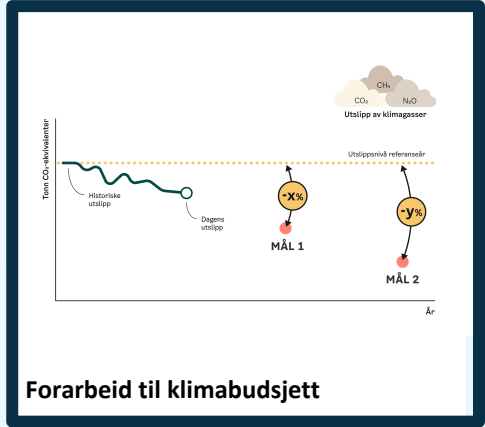
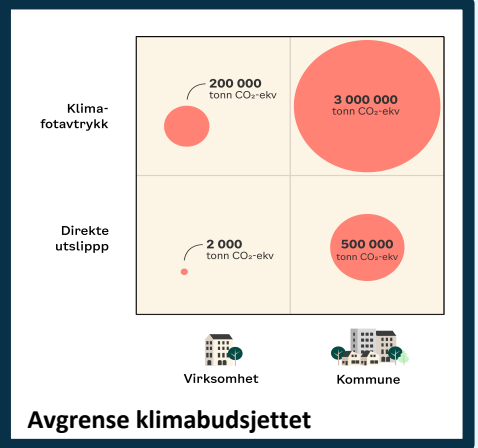
Rapportering og oppfølging

Om veilederen

Ordliste

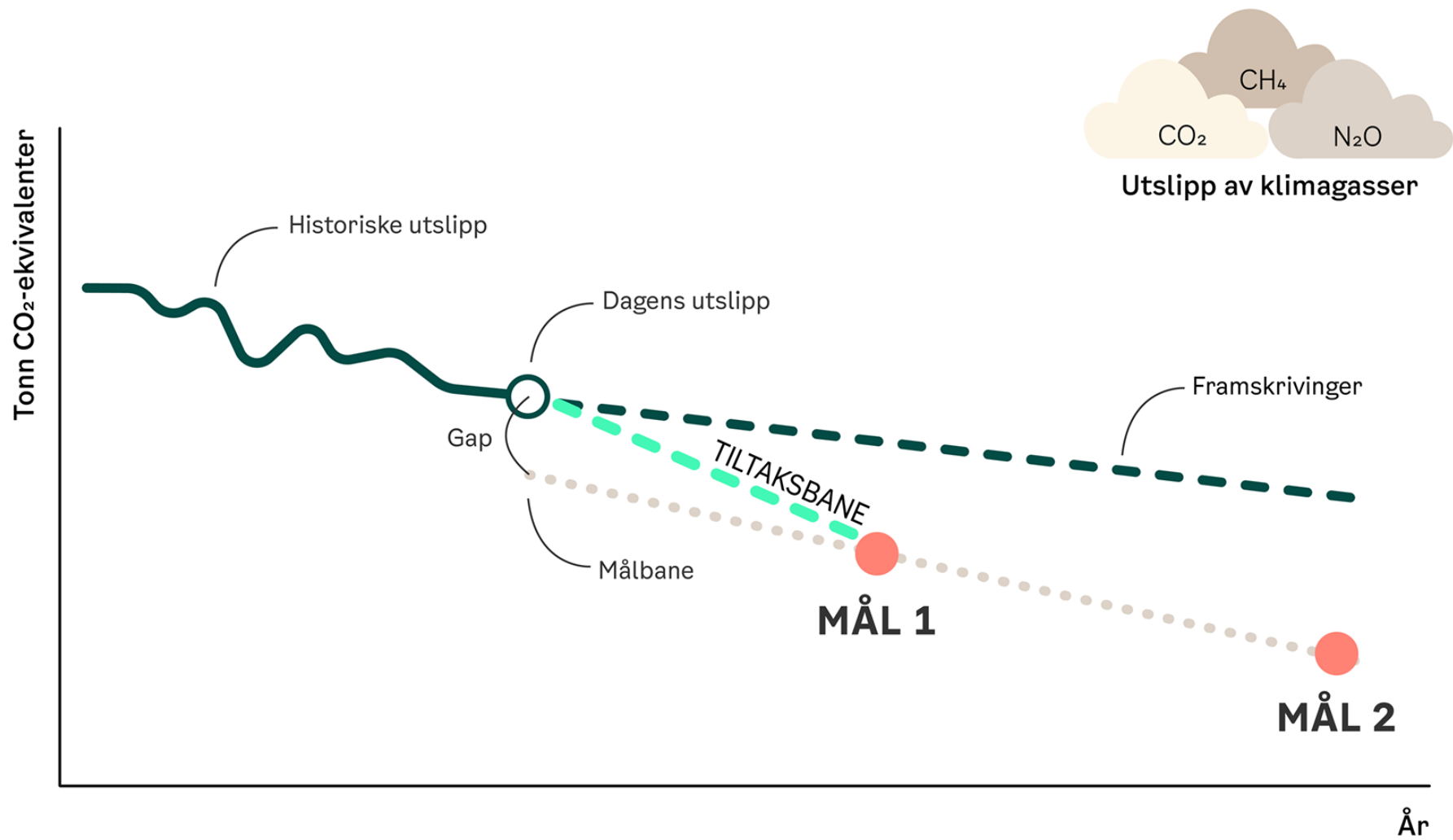
Hva er et klimabudsjett?

Hva er et klimabudsjett?

Prosjektet har valgt å definere klimabudsjett som et **styringsverktøy for å nå vedtatte mål om klimagassreduksjon og andre vedtatte klimamål**

Klimabudsjettet er en **integrert del av det ordinære budsjettet** (handlings- og økonomiplanen)

Klimabudsjettet presenterer tiltak for å redusere utslipp, anslått effekt av tiltakene og fordeler ansvaret for gjennomføringen.

Klimabudsjett for oppfølging av SPR

Statlige planretningslinjer (SPR) for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning fastsetter at kommunens klimaplaner bør:

- omfatte ambisiøse mål for utslippsreduksjoner
- inkludere tiltak og virkemidler for reduksjon av klimagassutslipp
- ha en tydelig ansvarsfordeling for oppfølging av energi- og klimaplaner.

Klimabudsjettet kan ses på som et prosessverktøy inn i kommunens arbeid med klima- og energiplanlegging.

Klimabudsjett vs handlingsdelen i klima- og energiplanen

Det er flere likheter mellom et klimabudsjett og en handlingsdel i en klima- og energiplan

Et klimabudsjett kobler mål og tiltak tettere sammen i kommunenes viktigste styringsdokument; kommunenes økonomiske budsjett, ofte kalt **handlings- og økonomiplan (HØP)**

Klimabudsjettets styrke er at det er direkte integrert i kommunebudsjettet, og at det dermed følges opp på lik linje med andre budsjettkapittel i kommunen

Klimabudsjett for oppfølging av bærekraftmålene

13 STOPPE
KLIMAENDRINGENE

7 REN ENERGI
TIL ALLE

11 BÆREKRAFTIGE
BYER OG
LOKALSAMFUNN

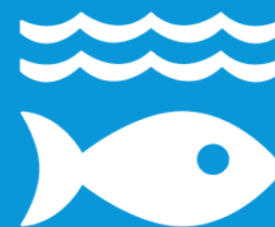
12 ANSVARLIG
FORBRUK OG
PRODUKSJON

15 LIVET PÅ
LAND

14 LIVET I
HAVET

17 SAMARBEID
FOR Å NÅ MÅLENE

En veileder for alle

Veileder for klimabudsjett som styringsverktøy

Å lage klimabudsjett er fortsatt nybrotsarbeid. Erfaringene og utfordringene varierer fra kommune til kommune, og fra fylkeskommune til fylkeskommune.

Kommuner og fylkeskommuner har ulike ansvarsområder og beslutningsmyndighet, og klimabudsjettet vil dermed dekke ulike behov.

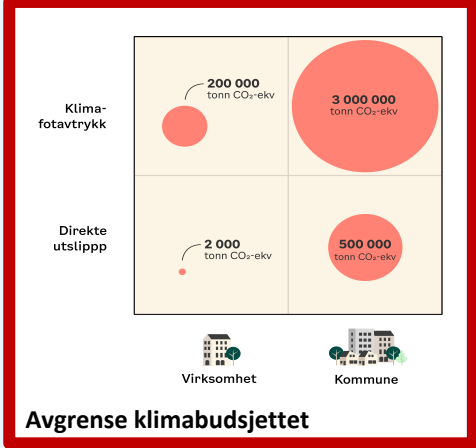
Veilederen skal kunne brukes av alle – uavhengig av størrelse på kommunen eller fylkeskommunen og hvor langt man har kommet i arbeidet med klimabudsjett.

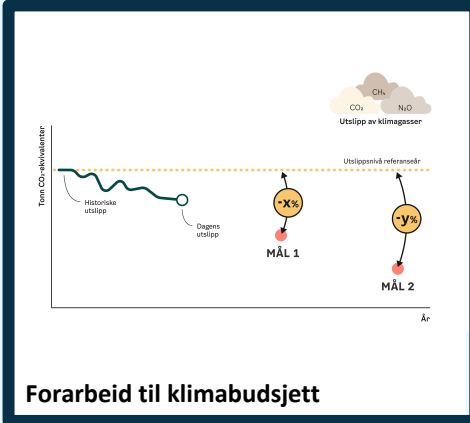
Klimabudsjettering på 1-2-3-4

Hva er et klimabudsjett?

Avgrense klimabudsjettet

Forarbeid til klimabudsjett

Utarbeide og effektberegne tiltak

Hvordan gjøre klimabudsjettet til et styringsverktøy?

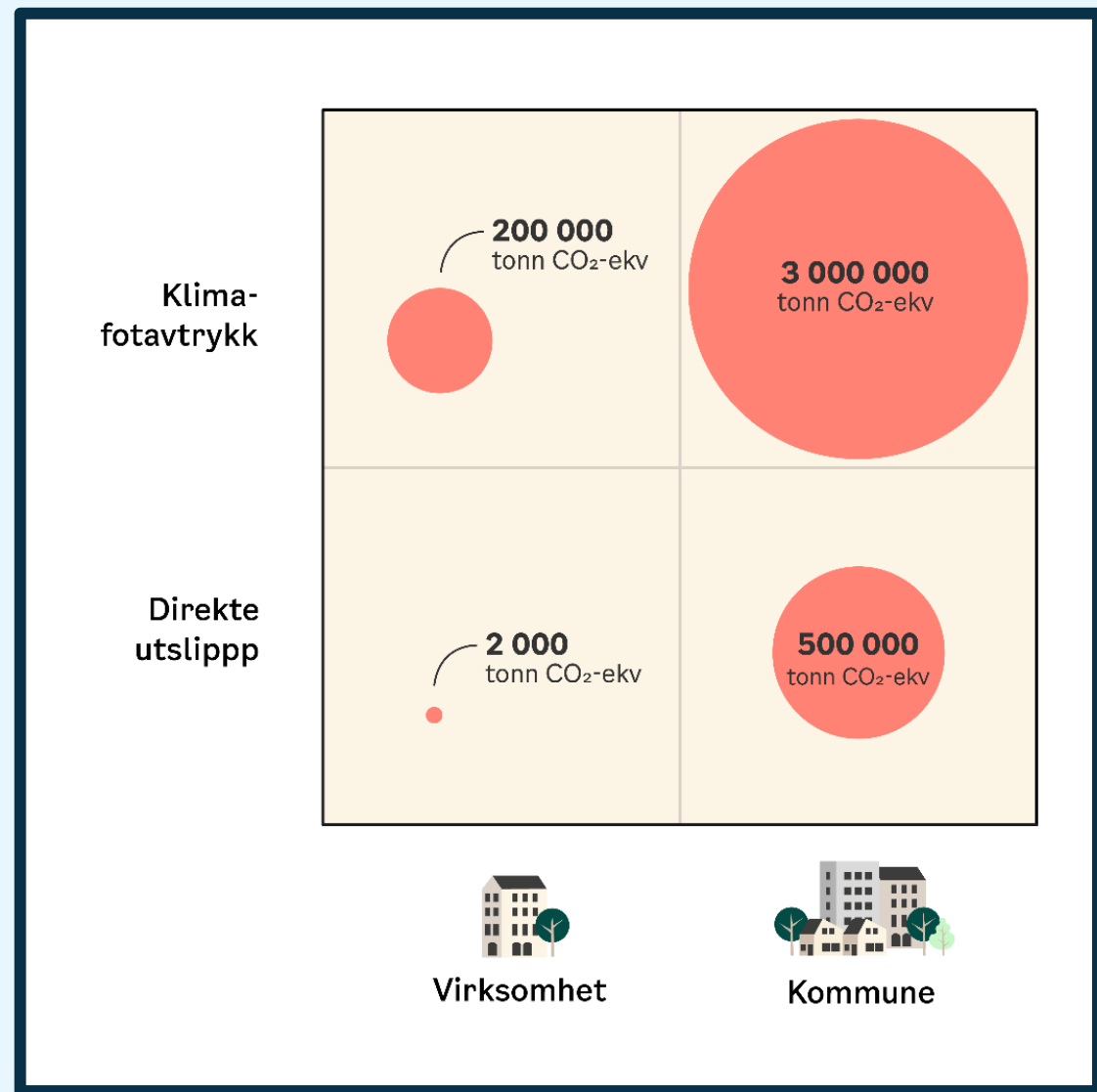
Rapportering og oppfølging

Veileder for klimabudsjett som styringsverktøy

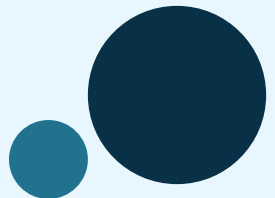
Ordliste

Avgrense klimabudsjettet

Ulike avgrensninger

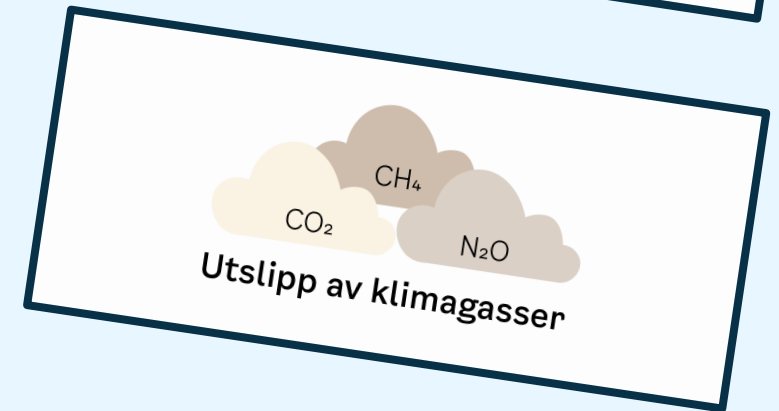
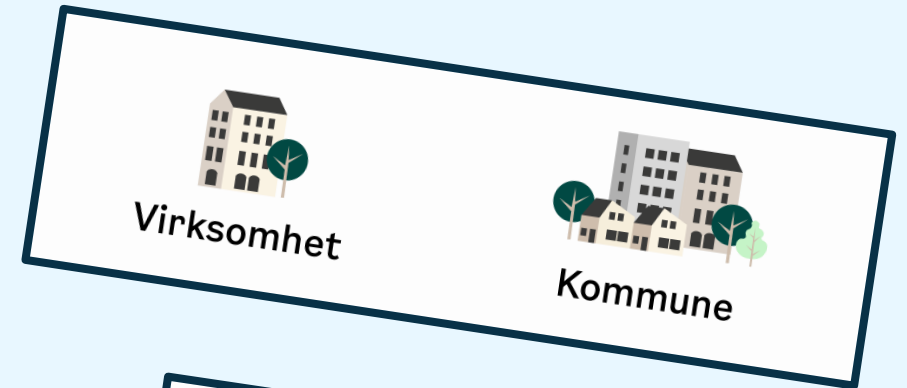
- Et klimabudsjett kan være avgrenset til en virksomhets aktiviteter, en sektor, et geografisk område eller til tiltak og virkemidler som en offentlig beslutningstaker har myndighet over.
- Klimabudsjettet kan omfatte klimatiltak for å redusere direkte og indirekte utslipp, klimatilpasningstiltak, energitiltak eller tiltak for å nå andre klimamål.
- Hvilke tiltak klimabudsjettet skal omfatte, avhenger av hvordan man organiserer klimaarbeidet i kommunen.

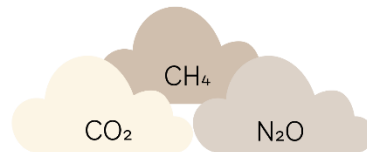

Klimabudsjett for å oppnå utslippsreduksjonsmål

Virksomhet eller geografisk område?

Direkte eller indirekte utslipp?

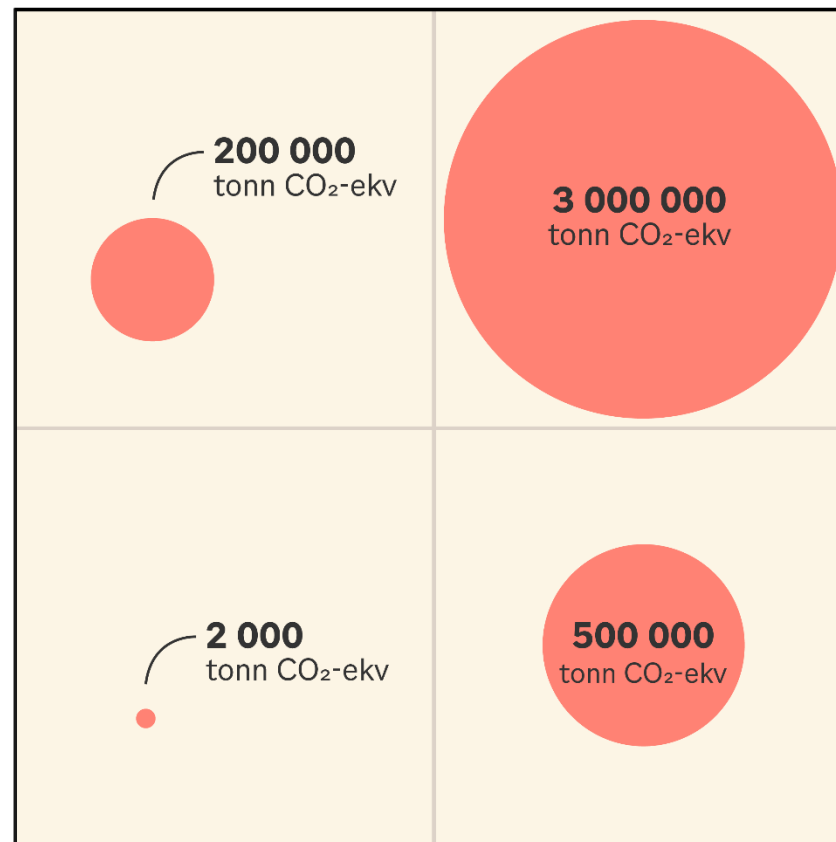

Utslipp av klimagasser

Klima-
fotavtrykk

Direkte
utslipp

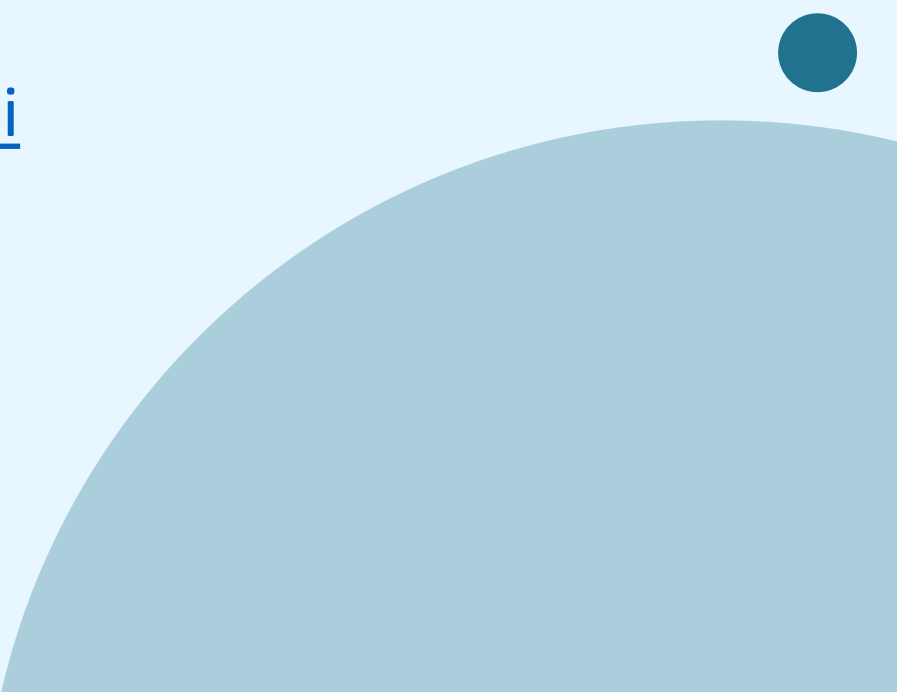

Virksomhet

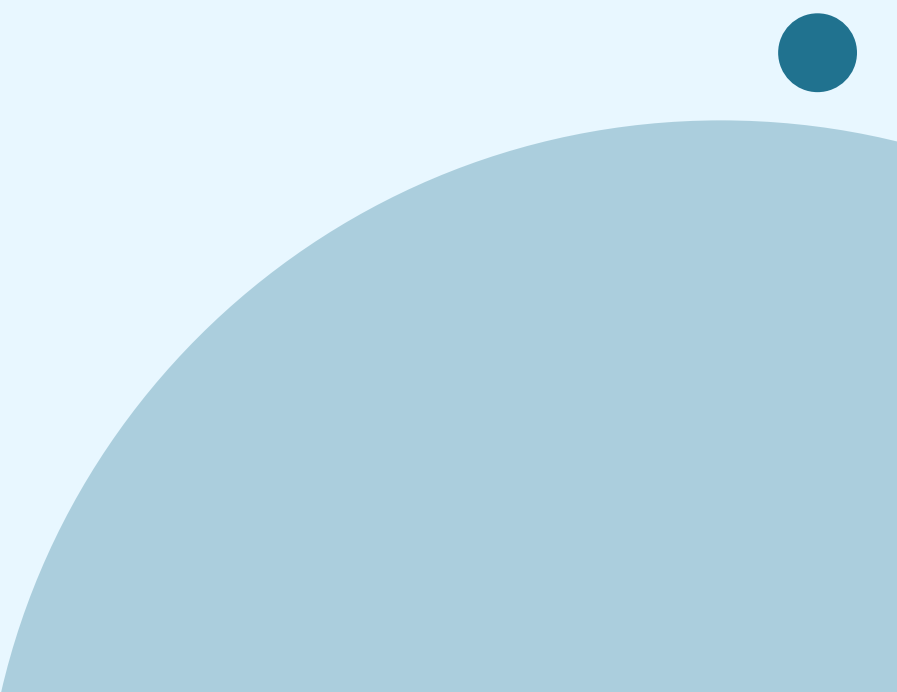

Kommune

Eksempler på klimabudsjett avgrenset til geografisk område

- [Trondheim kommune: Klimabudsjett 2021](#)
 - [Oslo kommune: Klimabudsjett 2021, Kapittel 2 i Byrådets forslag til budsjett 2021 med vedlegg](#)
 - [Hamar kommune: Klimabudsjett 2021](#)
-

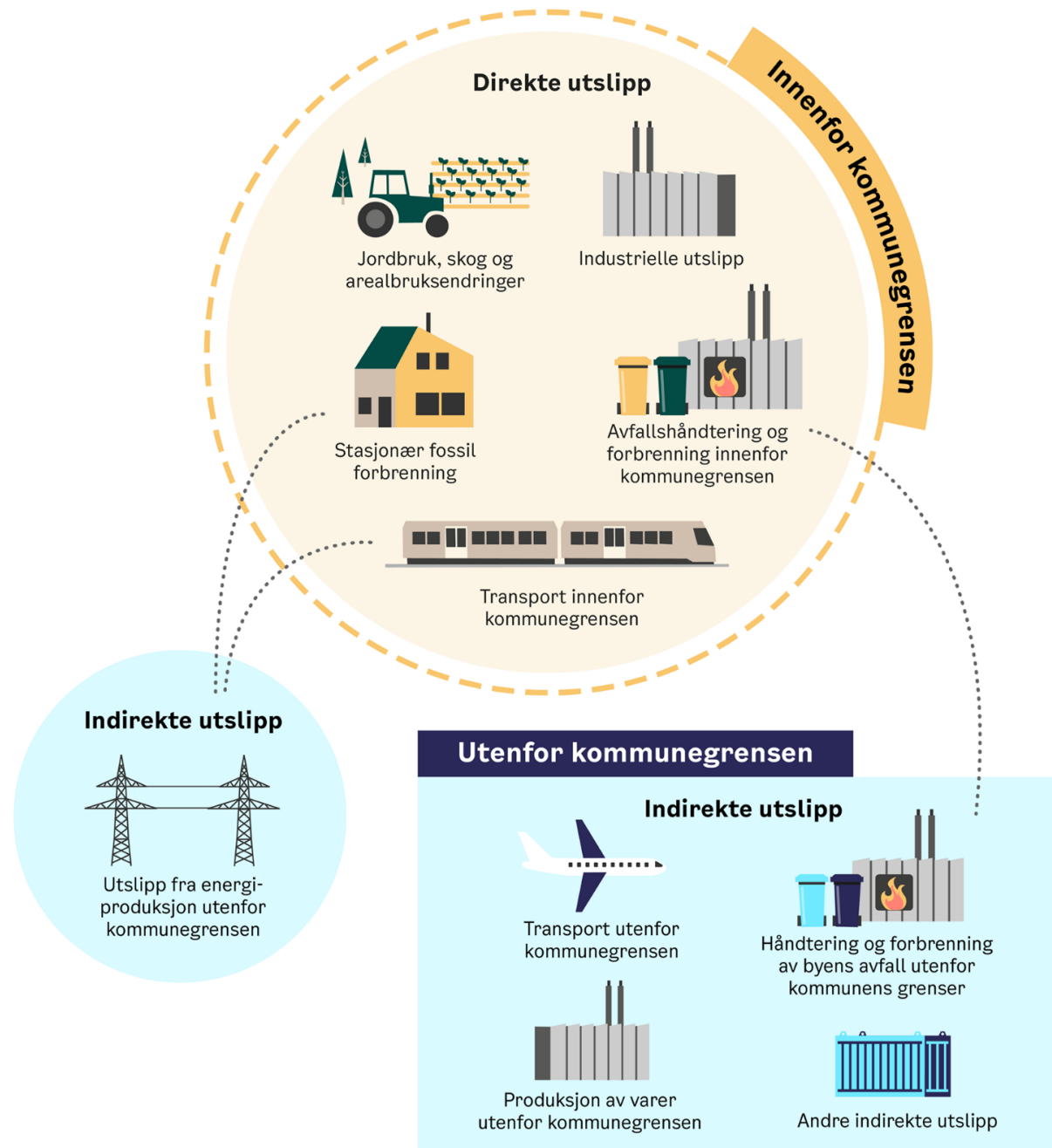
Eksempler på klimabudsjett avgrenset til virksomheten

- [Nordland fylkeskommune: Klimabudsjett 2021 for Nordland fylkeskommune](#)
 - [Agder fylkeskommune: Klimabudsjett 2021 for Agder fylkeskommune](#)
 - [Innlandet fylkeskommune: Klimabudsjett 2021 for Innlandet fylkeskommune](#)
-

Direkte og indirekte utslipp

- De direkte utslippene er de som fysisk finner sted innenfor et geografisk område.
- De indirekte utslippene omfatter utslipp som oppstår utenfor det geografiske området, som en konsekvens av forbruk av varer og tjenester innenfor det geografiske området.

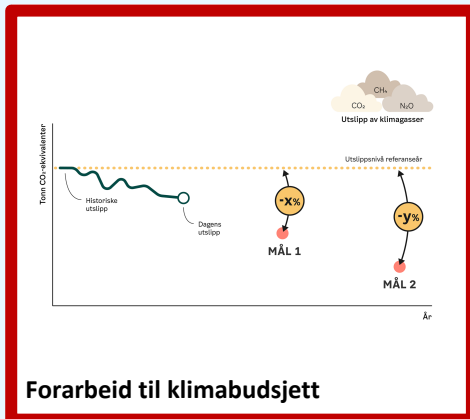
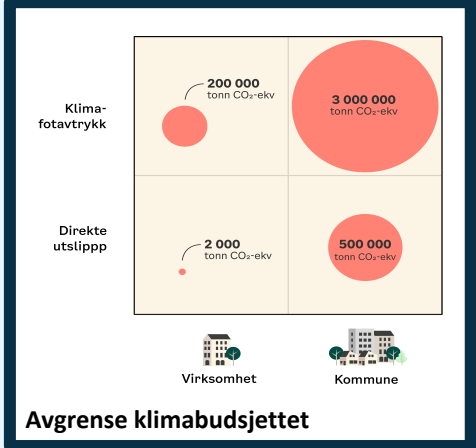

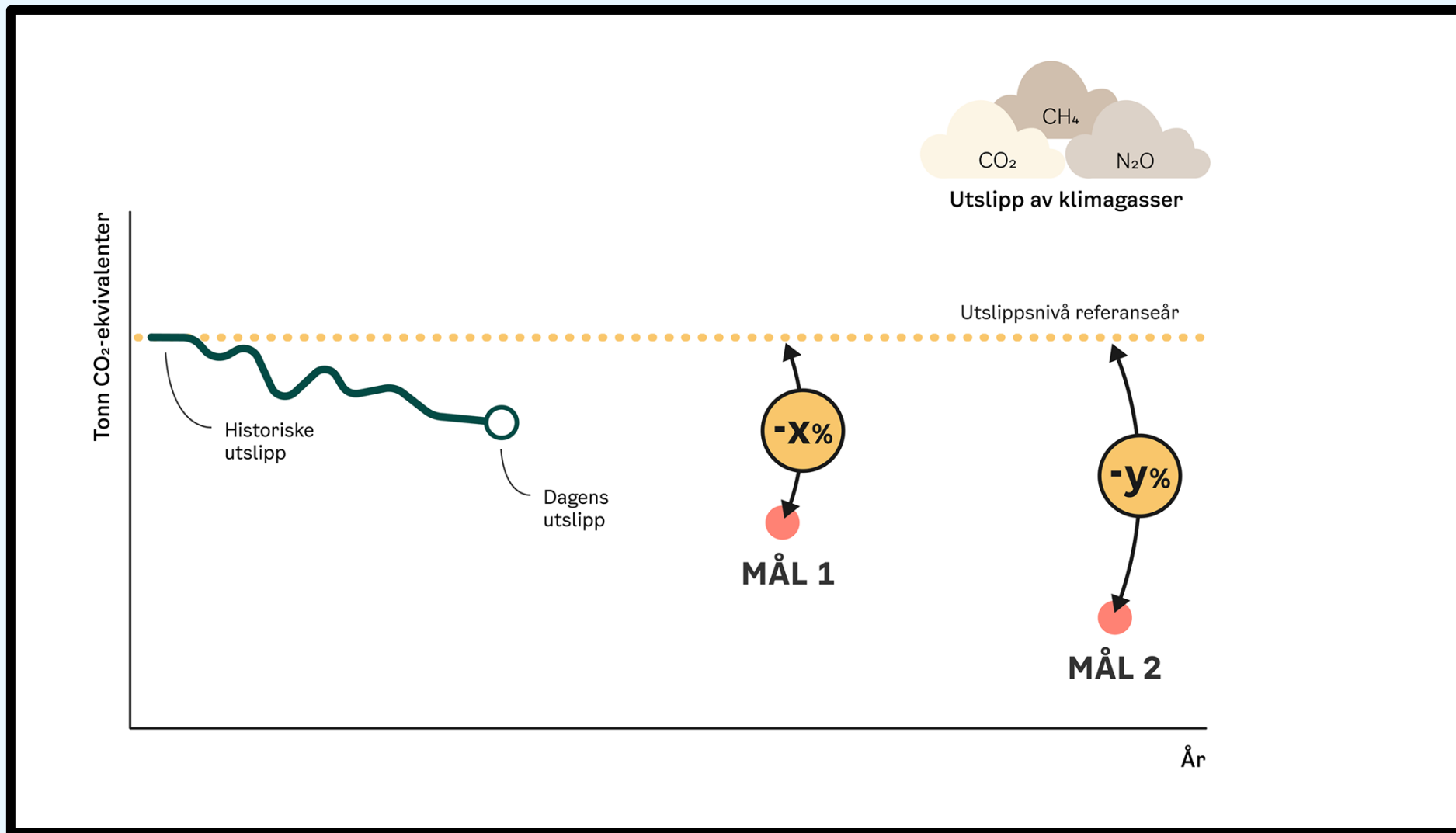

Fokus på direkte utslipp

Når en kommune skal lage klimabudsjett for første gang, kan det være hensiktsmessig å avgrense klimabudsjettet til å gjelde direkte utslipp.

- Miljødirektoratet utarbeider gratis og tilgjengelig utslippsregnskap for direkte utslipp.
- Beregningsmaler for å anslå effekten av klimatiltak
- Kjente metoder for å beregne effekt av tiltak.
- En slik avgrensing er i tråd med statlig planretningslinje (SPR) for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning.

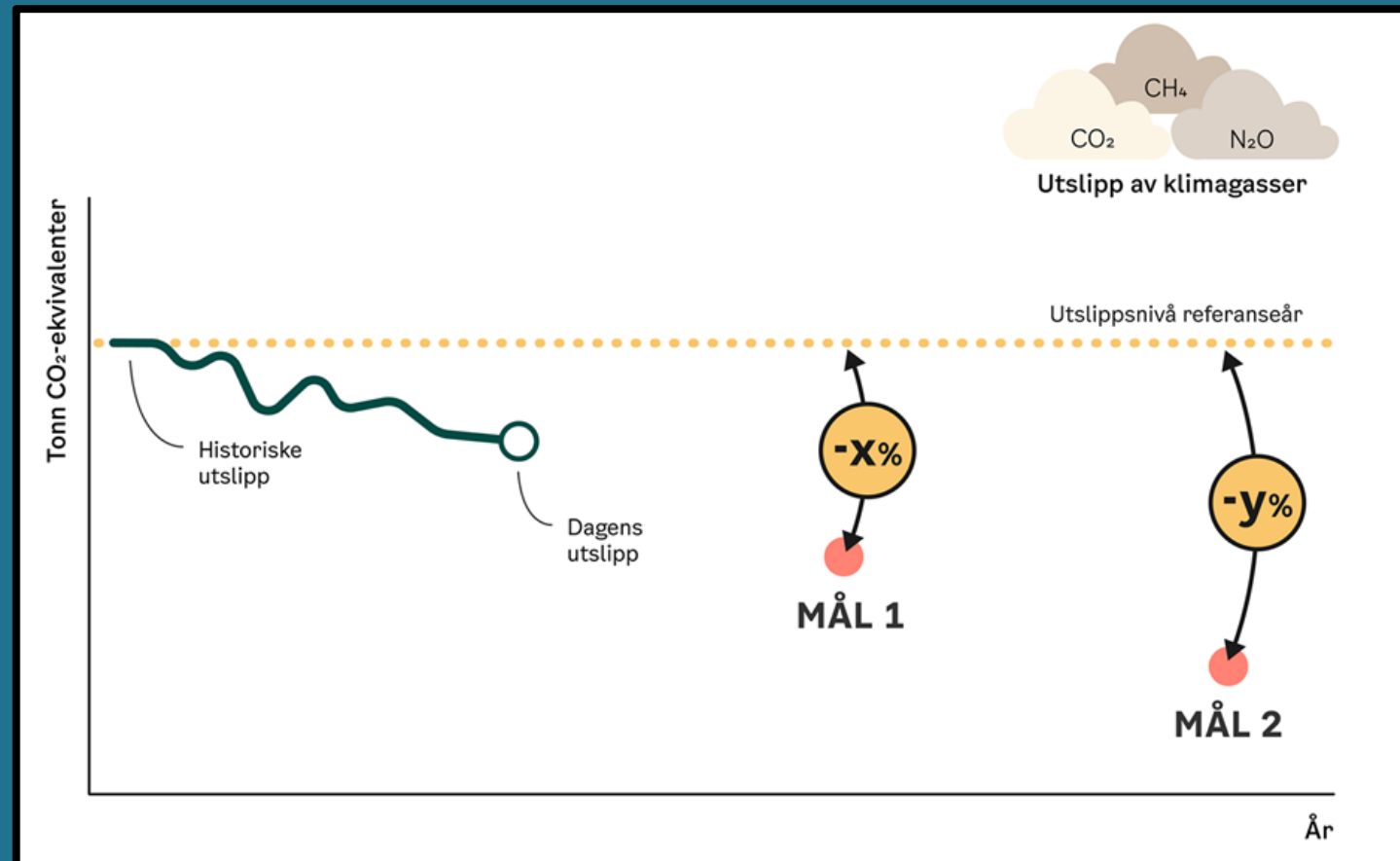

Forarbeid til klimabudsjett

Hva er det nyttig å ha på plass før du går i gang med klimabudsjettet?

- Et politisk vedtak om å utarbeide klimabudsjett
- Et politisk vedtatt mål for klimagassreduksjon
- Et utslippsregnskap

Et politisk vedtatt mål for klimagassreduksjon

Mål for reduksjon i klimagassutslipp må være konkrete og målbare dersom de skal kunne brukes i et klimabudsjett. Målene må definere:

- **hvilke utslipp** av klimagasser som omfattes av målet (indirekte/direkte utslipp, virksomhetens utslipp eller områdets utslipp)
- **referanseår** – hvilket år er utgangspunktet for beregning av utslippsmålet
- **målår** - når målet skal være nådd.

Miljødirektoratet gir veiledning til hvordan man kan sette ulike typer klimamål på [sine nettsider](#)

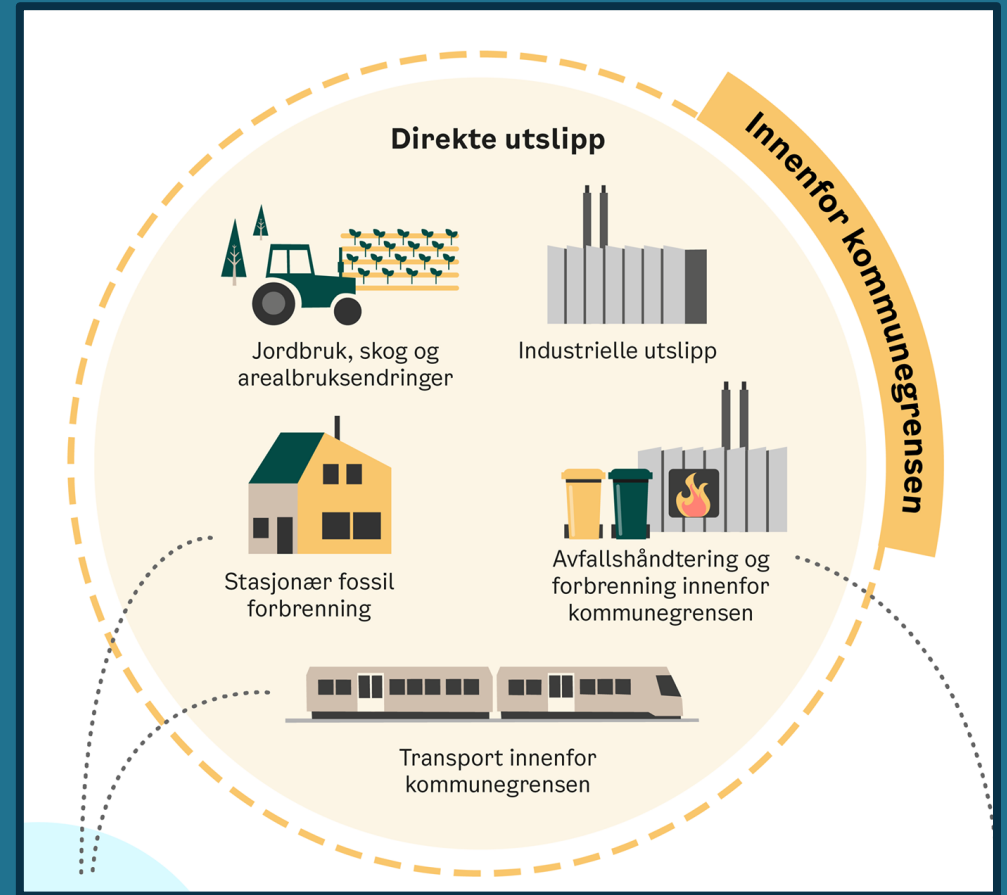
Utslippsregnskap

Et utslippsregnskap viser historiske klimagassutslipp for en bestemt tidsperiode. I klimabudsjettsammenheng bruker man utslippsregnskap til:

- å prioritere tiltak
- som grunnlag for å beregne eller anslå effekten av klimatiltak
- å utarbeide en referansebane og andre utslippsframskrivninger
- å sette mål eller en ramme for utslipp for en bestemt periode

Miljødirektoratets kommune- og fylkeskommunefordelte klimagassregnskap

- Publiseres årlig
- Omfatter de direkte utslippene
- Utslippsregnskapet viser utslipp av de tre klimagassene karbondioksid (CO_2), metan (CH_4) og lystgass (N_2O) fordelt på ni sektorer (med ulike kilder) i norske kommuner og fylker

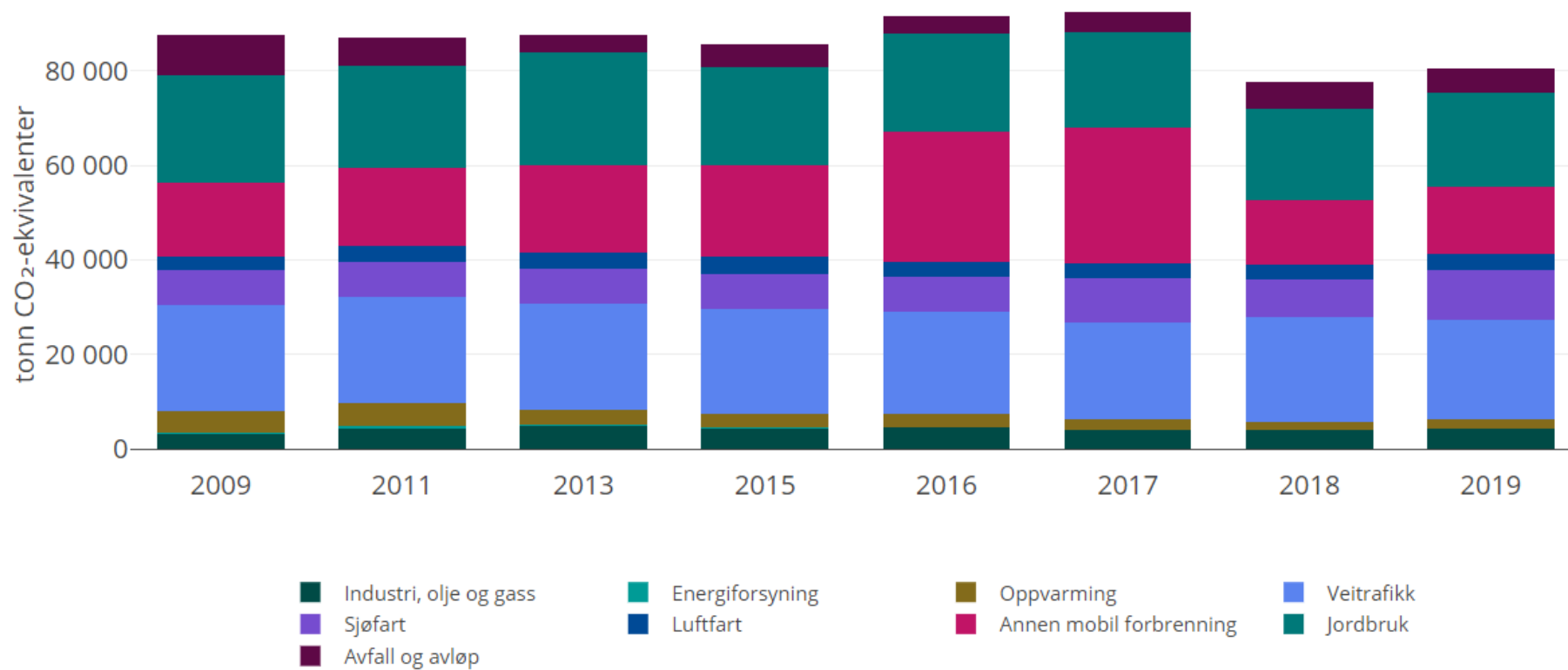

[Lenke til Miljødirektoratets kommune- og fylkeskommunefordelte klimagassregnskap](#)

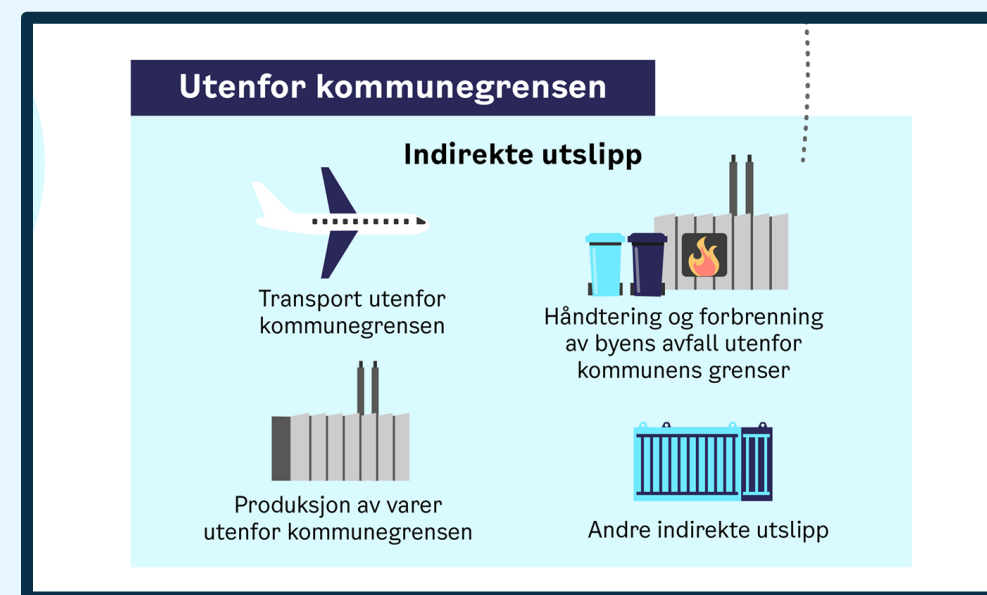
[Metodenotat for Miljødirektoratets kommune- og fylkeskommunefordelte klimagassregnskap](#)

Sektorfordelte utslipp per år

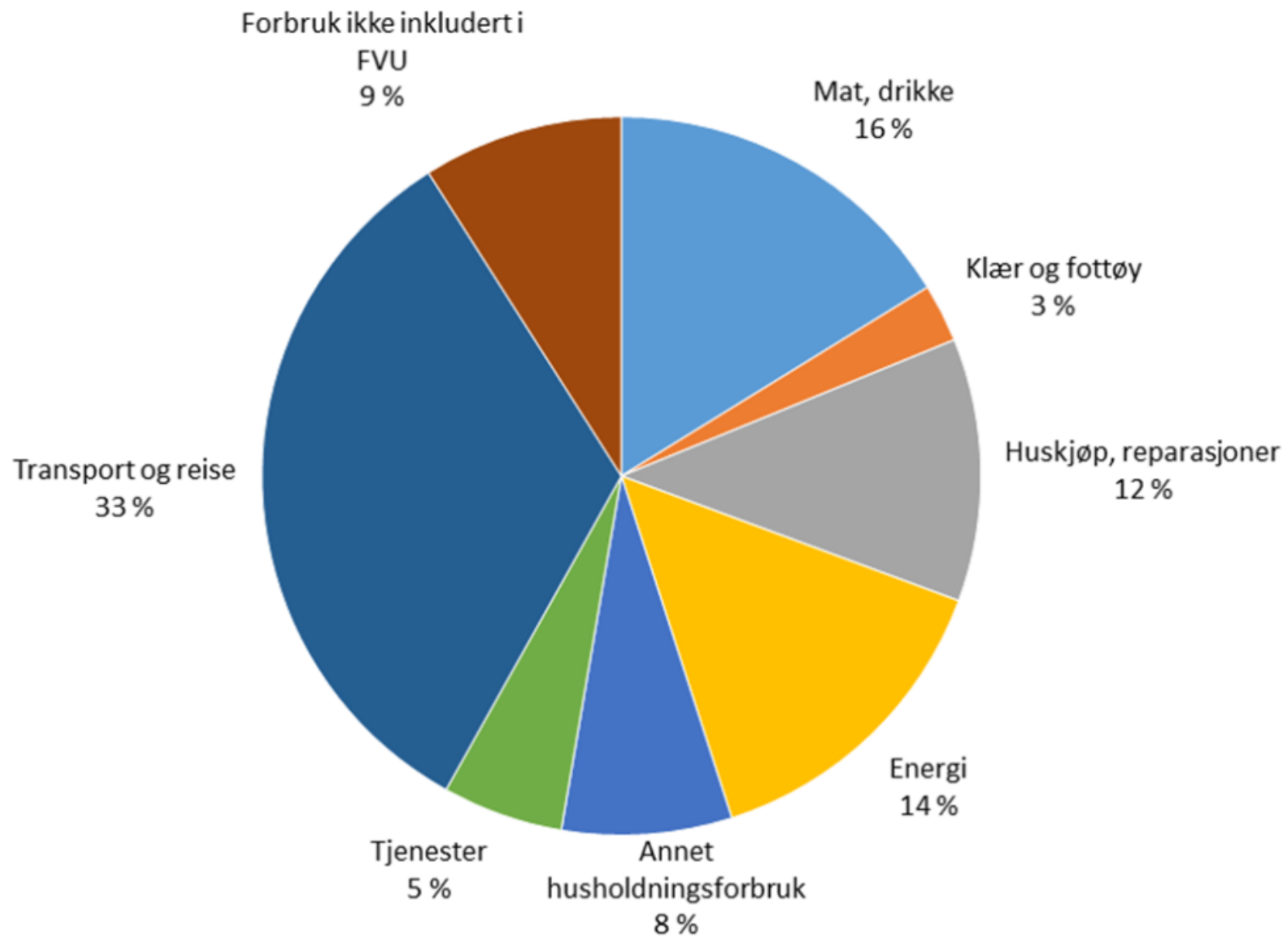
[Graf](#) [Tabell](#)

Klimagassregnskap for indirekte utslipp

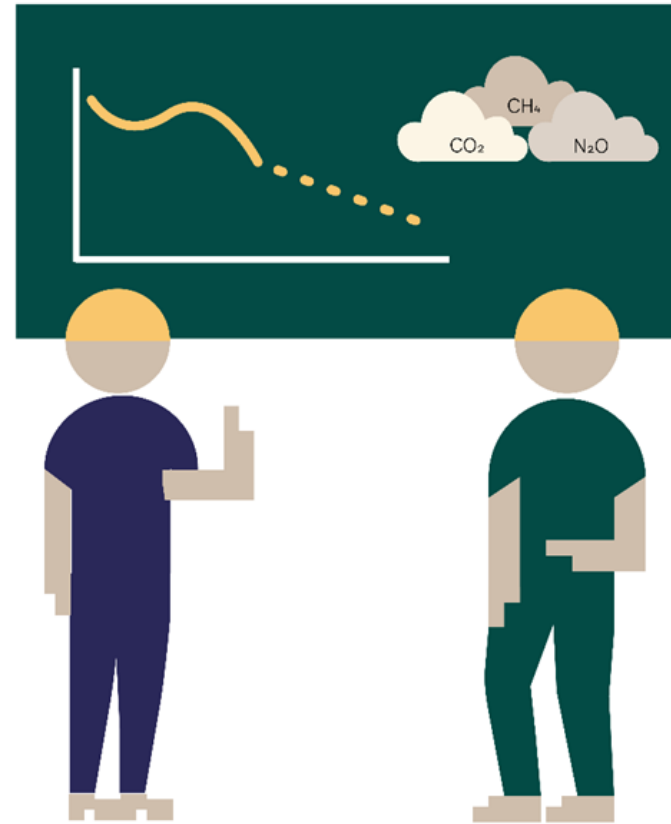
- Det er større usikkerhet rundt beregning av indirekte utslipp.
- Slike beregninger kan likevel være nyttige dersom man ønsker å jobbe aktivt med å redusere klimafotavtrykket til virksomheten eller kommunen.
- Når man har et bilde av hvordan klimafotavtrykket fordeler seg, er det enklere å prioritere hvor det bør iverksettes tiltak.
- Kommune må utarbeide slike regnskap selv, ettersom det ikke finnes nasjonalt utarbeidet kommunefordelte klimagassregnskap for indirekte utslipp i dag.

Klimafotavtrykk for Hamarinnbyggeren

2.

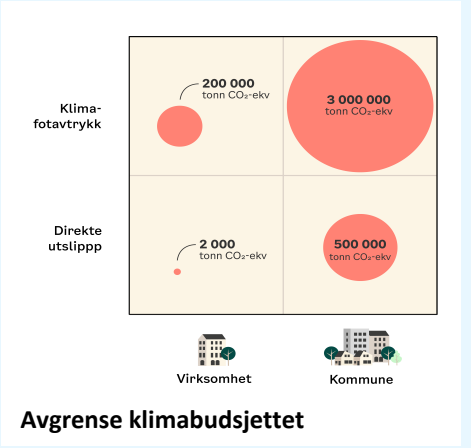
Webinar 2: Utarbeide og effektberegne tiltak

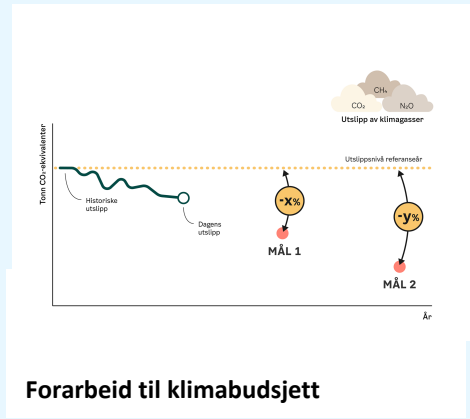
Klimabudsjettering på 1-2-3-4

Hva er et klimabudsjett?

Avgrense klimabudsjettet

Forarbeid til klimabudsjett

Utarbeide og effektberegne tiltak

Hvordan gjøre klimabudsjettet til et styringsverktøy?

Rapportering og oppfølging

Om veilederen

Ordliste

Veileder for klimabudsjett som styringsverktøy

